

แนวทางในการพัฒนาขั้นตอนการทำงานวิจัยของนิสิตวิทยาลัย

การบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดสระแก้ว

A GUIDELINE FOR THE IMPROVEMENT OF RESEARCH PROCESS
OF STUDENTS: THE GRADUATE SCHOOL OF PUBLIC ADMINISTRATION,
BURAPHA UNIVERSITY, SA KAEU PROVINCE

กนกกร เวทการ

KANOKON WETAKAN

เสาวคนธ์ ดีด้วยชาติ

SAWVAKON DEEDOUYCHAT

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

GRADUATE SCHOOL OF PUBLIC ADMINISTRATION,

BURAPHA UNIVERSITY

จังหวัดชลบุรี

CHONBURI

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานงานวิจัย 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำงานวิจัย และ 3) เป็นแนวทางในการพัฒนาขั้นตอนในการทำงานวิจัยของนิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดสระแก้ว ประชากรเป็นนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชางานนิพนธ์ ปีการศึกษา 2558 รุ่นที่ 12 และ 13 จำนวน 50 คน กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจงทั้งหมด ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะแบบประมาณค่า 4 ระดับ และแบบปลายเปิด มีค่าสหสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.82 สถิติที่ใช้คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาเรียงตามลำดับความถี่นำมาจัดหมวดหมู่ นำเสนอเป็นความเรียงแบบเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานวิจัยอยู่ในระดับดีที่สุด โดนสรุปปัญหาและอุปสรรคได้ 4 ประเด็นหลัก คือ 1) การขาดความรู้ความเข้าใจในการทำงานวิจัยในแต่ละขั้นตอน 2) ระยะเวลาการทำงานวิจัยในแต่ละขั้นตอนไม่เพียงพอ 3) ค่าใช้จ่ายในการทำงานวิจัย และ 4) ความสอดคล้องของหัวข้องานวิจัยกับศาสตร์ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ และแนวทางในการพัฒนา คือ 1) การจัดโครงการส่งเสริมเรียนรู้อาจารย์ด้านการงานวิจัยนอกเหนือจากการเรียนการสอนในรายวิชา 2) การจัดทำผังขั้นตอนเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานวิจัยให้ชัดเจนเป็นปัจจุบันและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 3) การพัฒนากระบวนการ การกำหนดตารางให้คำปรึกษา การกำกับติดตามอย่างใกล้ชิดทุกขั้นตอนของอาจารย์ที่ปรึกษาสำหรับนิสิต และ 4) การพัฒนาการคัดสรรตั้งแต่เริ่มประเด็นการวิจัยให้มีความสอดคล้องกับศาสตร์ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ตรงตามหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโท

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, ขั้นตอนการทำงานวิจัย

ABSTRACT

The research purpose was to 1) study the students' opinions on their the research process, 2) study the research problems and obstacles, and 3) develop the research process of master degree students of Public Administration, Burapa university, Srakaew Province. The population was 50 students who enrolled in the theses course in the academic year of 2015, batch 12 and 13. The 4-level and open-ended questionnaire was used to collect data. The correlation coefficient (r) was 0.67-1.00 and the reliability was 0.82. Frequency, percentage, mean, standard deviation and frequency analysis were used to present as descriptive composition.

Overall, the research found that the feedback on the research process was at the highest level, which the problems were summarized into 1) lack of knowledge and understanding in each stage of research process; 2) insufficient research period; 3) research funding; and 4) the consistency of research topics in public administration. In addition, the solutions were 1) the growth of a learning project in the research field, both in the teaching and learning courses; 2) the preparation of the research continuing process, 3) schedule in following all steps for a consultation with the advisors, and 4) the development of the selection the topic of public administration in accordance with the curriculum.

Keywords : Developmental guidelines, Research procedures

บทนำ

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ โดยจัดตั้งขึ้นบนพื้นฐานความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ทำให้การบริหารทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเผชิญกับปัจจัยต่าง ๆ และปัญหาในรูปแบบใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้นผู้บริหารจำเป็นต้องแสวงหาความรู้และทักษะเพื่อปรับปรุงการบริหารให้สามารถสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา จึงเปิดโครงการปริญญาโท ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ สำหรับผู้บริหาร เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร สามารถเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ แนวคิดใหม่ เชิงบริหาร และพัฒนาทักษะไปพร้อมกับการทำงานได้ (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545) โดยการจัดการเรียนการสอน ในวันเสาร์ และวันอาทิตย์ และภาคค่ำ คือ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี นอกจากนี้ คณาจารย์ของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดสระแก้ว ล้วนเป็นนักบริหาร และนักวิชาการที่ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ในวิชาชีพและความรู้ให้แก่ นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเป็นการขยายโอกาสให้แก่ผู้บริหารภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการพลเรือน ตำรวจ ทหาร ข้าราชการส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ และผู้บริหารเอกชน ปัจจุบันเปิดการเรียนการสอน จำนวน 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มวิชา คือ 1) กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป 2) กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐ และภาคเอกชน 3) กลุ่มวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และ 4) กลุ่มวิชาภูมิรัฐประศาสนศาสตร์ และมีการ

จัดการเรียนการสอน 3 ที่ตั้ง คือ 1) จังหวัดชลบุรี 2) จังหวัดสระแก้ว และ 3) จังหวัดจันทบุรี ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนได้กำหนดให้นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาต้องทำผลงานวิชาการ คือ ปริญญาโท หลักสูตรแผน ก ต้องทำวิทยานิพนธ์ หลักสูตรแผน ข ต้องทำงานนิพนธ์ และสอบประมวลความรู้ ส่วนปริญญาเอก ต้องทำวิทยานิพนธ์ และต้องสอบผ่านวิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์ จึงถือว่าสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรอย่างสมบูรณ์ (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559)

นิสิตที่เข้าเรียนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 2558-2559 มีทั้งหมด 50 คน เป็นนิสิตที่ศึกษา หลักสูตรแผน ข ต้องทำงานนิพนธ์ และสอบประมวลความรู้ ทั้งนี้ จากข้อมูลข้างต้น มีนิสิตที่ไม่สามารถสำเร็จการศึกษา ได้ตามแผนการจัดการศึกษาของวิทยาลัยฯ แบ่งออกเป็นนิสิตที่ยังสอบประมวลความรู้ไม่ผ่าน ในครั้งที่ 3 จำนวน 9 คน และไม่ชำระค่าธรรมเนียมการศึกษา จึงไม่มีสิทธิ์สอบประมวลความรู้ จำนวน 1 คน และมีนิสิตที่ยังไม่สอบปากเปล่า งานวิจัยจำนวน 8 คน จึงทำให้ศูนย์การศึกษา ต้องดำเนินการจัดสอบงานวิจัยเพิ่มเติมให้กับนิสิตที่ตกค้าง และหากนิสิตสอบไม่ผ่านในภาคปลาย ปีการศึกษา 2558 นั้น นิสิตต้องเสียค่ารักษาสภาพในเทอมนั้นด้วย ทำให้เกิดผลกระทบต่อนิสิต อาจารย์ที่ปรึกษา และการจัดการศึกษาได้ (งานทะเบียน มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559)

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะนักวิชาการศึกษาและนักวิจัย ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดสระแก้ว ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ดูแลงานนิพนธ์ของนิสิตให้แล้วเสร็จตามกระบวนการของวิทยาลัย จึงเห็นถึงปัญหาเบื้องต้นในการทำงานนิพนธ์ของนิสิต และการที่นิสิตไม่สามารถทำงานนิพนธ์ให้สำเร็จ ล่วงตามกำหนดเวลาจะทำให้นิสิตไม่สำเร็จการศึกษาตามแผนการจัดการศึกษาได้ ดังนั้นจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางในการพัฒนาขั้นตอนการทำงานวิจัยของนิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต เพื่อได้ทราบถึงความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรคของการทำงานวิจัย ตลอดจนสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดขั้นตอนการทำงานวิจัยของนิสิต ให้สามารถใช้เป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการทำงานวิจัยของนิสิตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยแนวทางการพัฒนาขั้นตอนการทำงานวิจัยของนิสิตวิทยาลัยการบริการรัฐ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดสระแก้ว มีดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานวิจัย
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำงานวิจัย
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาขั้นตอนในการทำงานวิจัย

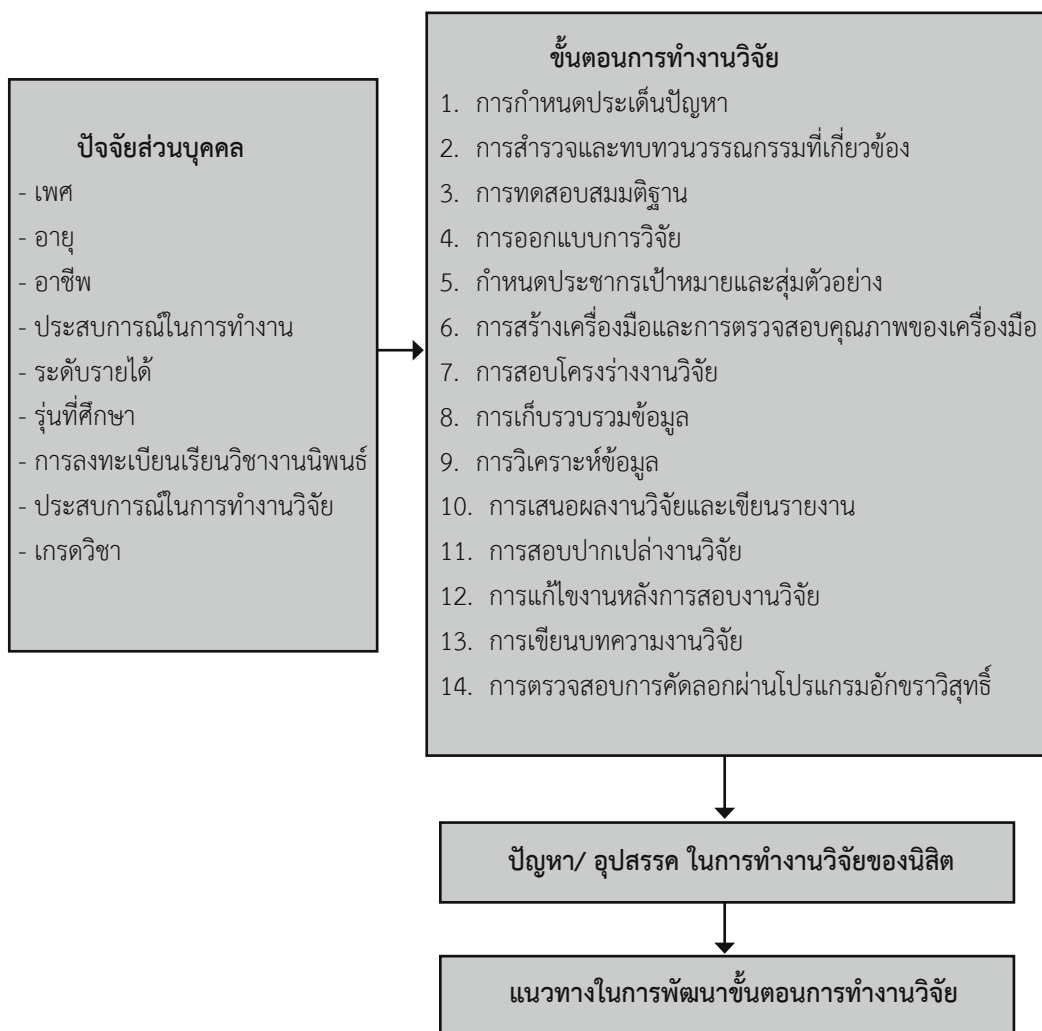
ประโยชน์ของการวิจัย

ประโยชน์ของการวิจัยแนวทางการพัฒนาขั้นตอนการทำงานวิจัยของนิสิตวิทยาลัยการบริการรัฐ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดสระแก้ว มีดังนี้

1. ได้ทราบระดับความคิดเห็นต่อขั้นตอนการทำงานวิจัย
2. ได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำงานวิจัย
3. สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาขั้นตอนการทำงานวิจัยให้มีความเหมาะสมตามหลักสูตรการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยการศึกษาแนวคิด เรื่องขั้นตอนการทำงานวิจัย ของ สุธิตรา บุญยรัตพันธุ์ (2558) ที่ได้นำแนวคิดของ Kerlinger (1986) มีขั้นตอนในการทำงานวิจัย 9 ขั้นตอน มาประยุกต์กับแผนผังขั้นตอนการทำงานวิจัยของนิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ จังหวัดสระแก้ว (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดสระแก้ว, 2559) ได้ขั้นตอนการทำงานวิจัย 14 ขั้นตอน แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ทำการศึกษาด้วยวิธีเชิงสำรวจ (Survey research) โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ จังหวัดสระแก้ว ทั้งหมดที่เป็นนิสิตปัจจุบันกำลังศึกษารายวิชางานนิพนธ์และอยู่ในขั้นตอนของการทำงานวิจัย โดยลงทะเบียนรายวิชางานนิพนธ์ ปีการศึกษา 2558 เป็นนิสิตรุ่นที่ 12 จำนวน 33 คน และนิสิตรุ่นที่ 13 จำนวน 17 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 50 คน (งานทะเบียน มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559)

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งเป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด จำนวน 50 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้น ด้วยวิธีแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของ Likert และสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open ended) จากตำราของบุญชม ศรีสะอาด (2553, น. 82) และทำการศึกษา และรวบรวมเอกสาร ทฤษฎี นิยาม และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยและใช้เป็นแนวทางในสร้างข้อคำถาม ทำการเรียบเรียง ปรับปรุงให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์การวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับรายได้ รุ่นที่ศึกษา การลงทะเบียนเรียนวิชางานนิพนธ์ ประสบการณ์ในการทำงานวิจัย และเกร็ดวิชา มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check lists) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อขั้นตอนในการทำงานวิจัยของนิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 14 ขั้นตอน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check lists) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 4 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546, น. 162) ดังนี้

- 4 คะแนน หมายถึง จริง/ดีที่สุด
- 3 คะแนน หมายถึง ค่อนข้างจริง/ดีมาก
- 2 คะแนน หมายถึง ค่อนข้างไม่จริง/ดี
- 1 คะแนน หมายถึง ไม่จริง/ควรปรับปรุง

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการทำงานวิจัยของนิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 14 ขั้นตอน โดยต้องการทราบว่า มี-ไม่มี เป็นแบบสำรวจรายการ (Check lists) ระบุนลักษณะของปัญหาเป็นรายขั้นตอนและรายข้อ และปัญหาส่วนตัวอื่น ๆ ที่นิสิตประสบในการทำงานวิจัย เป็นแบบปลายเปิด (Open ended)

3. การหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องและครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำเรียบร้อยแล้ว นำไปทดลองใช้กับนิสิตซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ทำการหาคุณภาพ

เครื่องมือโดยนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item analysis) ด้วยวิธีสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยมีค่าสหสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ 0.67-1.00 นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Index of item-objective congruence : IOC) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 ซึ่งยอมรับได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการส่งแบบสอบถาม จำนวน 5 ฉบับ ไปข้อมูลจากนิสิตที่ลงทะเบียนรายวิชางานนิพนธ์ ปีการศึกษา 2558 ระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2559 โดยได้รับกลับมาครบตามจำนวนและมีความสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติอ้างอิงดังนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับรายได้ ประสบการณ์ในการทำงาน และประสบการณ์ในการทำวิจัยของนิสิต ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานวิจัย ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546, น. 162)

ค่าเฉลี่ย	3.26 - 4.00	หมายถึง ดีที่สุด
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.25	หมายถึง ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	1.76 - 2.50	หมายถึง ดี
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.75	หมายถึง ควรปรับปรุง

5.3 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานวิจัย ข้อเสนอแนะในการวิจัย และแนวทางในการพัฒนา ขั้นตอนในการทำงานวิจัย ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด โดยการอ่านและทำความเข้าใจข้อมูลในแบบสอบถาม นำมาจัดหมวดหมู่และความถี่ของคำตอบเพื่อนำไปวิเคราะห์เนื้อหาเรียงลำดับความถี่ และนำเสนอในลักษณะความเรียงแบบเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 54.00 มีช่วงอายุ 25-34 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 68.00 มีประสบการณ์การทำงาน 3-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.00 มีรายได้ 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.00 เป็นรุ่นที่ศึกษาในรุ่นที่ 12 คิดเป็นร้อยละ 66.00 ส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการทำงานวิจัย คิดเป็นร้อยละ 84.00 สำหรับผู้ที่มีความประสบการณ์ในการทำงานวิจัย ประเภทวิจัยเชิงปริมาณ คิดเป็นร้อยละ 62.50 ได้เกร็ดวิชาการแบบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ เกรด B คิดเป็นร้อยละ 42.00

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อขั้นตอนในการทำงานวิจัยของนิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดสระแก้ว แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นของขั้นตอนในการทำงานวิจัย จำนวน 14 ขั้นตอน

(N=50)				
ขั้นตอนในการทำงานวิจัย	μ	σ	แปลความ	อันดับ
1. ขั้นตอนการกำหนดประเด็นปัญหา	3.83	0.26	ดีที่สุด	1
2. ขั้นตอนการสำรวจและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	3.50	0.47	ดีที่สุด	13
3. ขั้นตอนการกำหนดสมมติฐาน	3.57	0.50	ดีที่สุด	12
4. ขั้นตอนการออกแบบการวิจัย	3.40	0.65	ดีที่สุด	14
5. การกำหนดประชากรเป้าหมายหรือการสุ่มตัวอย่าง	3.67	0.46	ดีที่สุด	10
6. การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	3.66	0.45	ดีที่สุด	11
7. การสอบโครงสร้างงานวิจัย (3 บท)	3.74	0.43	ดีที่สุด	5
8. การเก็บรวบรวมข้อมูล	3.69	0.38	ดีที่สุด	9
9. การวิเคราะห์ข้อมูล	3.71	0.42	ดีที่สุด	8
10. การเสนอผลงานวิจัยและเขียนรายงาน	3.71	0.40	ดีที่สุด	7
11. การสอบปากเปล่างานวิจัย (5 บท)	3.79	0.38	ดีที่สุด	3
12. การแก้ไขงานหลังการสอบงานวิจัย	3.71	0.39	ดีที่สุด	6
13. การเขียนบทความงานวิจัย	3.74	0.38	ดีที่สุด	4
14. การตรวจสอบการคัดลอกผ่านโปรแกรมอักขราวิสุทธิ์	3.81	0.40	ดีที่สุด	2
ภาพรวม	3.62	0.35	ดีที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีที่สุด ($\mu = 3.62$, $\sigma = 0.35$) ทำการพิจารณาเป็นรายขั้นตอน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ขั้นตอนการกำหนดประเด็นปัญหา ($\mu = 3.83$, $\sigma = 0.26$) 2) การตรวจสอบการคัดลอกผ่านโปรแกรมอักขราวิสุทธิ์ ($\mu = 3.81$, $\sigma = 0.40$) 3) การสอบปากเปล่างานวิจัย (5 บท) ($\mu = 3.79$, $\sigma = 0.38$) 4) การเขียนบทความงานวิจัย ($\mu = 3.74$, $\sigma = 0.38$) 5) การสอบโครงสร้างงานวิจัย (3 บท) ($\mu = 3.74$, $\sigma = 0.43$) 6) การแก้ไขงานหลังการสอบงานวิจัย ($\mu = 3.71$, $\sigma = 0.39$) 7) การเสนอผลงานวิจัยและเขียนรายงาน ($\mu = 3.71$, $\sigma = 0.40$) 8) การวิเคราะห์ข้อมูล ($\mu = 3.71$, $\sigma = 0.42$) 9) การเก็บรวบรวมข้อมูล ($\mu = 3.69$, $\sigma = 0.38$) 10) การกำหนดประชากรเป้าหมายหรือการสุ่มตัวอย่าง ($\mu = 3.67$, $\sigma = 0.46$) 11) การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ($\mu = 3.66$, $\sigma = 0.45$) 12) ขั้นตอนการกำหนดสมมติฐาน ($\mu = 3.57$, $\sigma = 0.50$) 13) ขั้นตอนการสำรวจและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ($\mu = 3.50$, $\sigma = 0.47$) และ 14) ขั้นตอนการออกแบบการวิจัย ($\mu = 3.40$, $\sigma = 0.65$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานวิจัยของนิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ จังหวัดสระแก้ว โดยการสังเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปประเด็นปัญหาได้ 4 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) การขาดความรู้ความเข้าใจในการทำงานวิจัยในแต่ละขั้นตอน 2) ระยะเวลาการทำงานวิจัยในแต่ละขั้นตอนไม่เพียงพอ 3) ค่าใช้จ่ายในการทำงานวิจัย และ 4) ความสอดคล้องของหัวข้องานวิจัยกับศาสตร์ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ สามารถพิจารณาปัญหาและอุปสรรคเป็นรายขั้นตอน ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดประเด็นปัญหา พบว่า ระยะเวลา 1 เดือน ก่อนการเสนอโครงร่างงานวิจัยน้อยเกินไป นิสิตยังไม่สามารถหาหัวข้อในการทำงานวิจัยได้ การทำงานวิจัยจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับศาสตร์ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ แต่นิสิตมีความสนใจที่จะทำวิจัยในศาสตร์วิชาด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่การงาน และนิสิตขาดความเข้าใจในการกำหนดประเด็นปัญหา ทำให้ได้ประเด็นปัญหาที่ไม่ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า นิสิตไม่มีความเข้าใจในการสืบค้นข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ และไม่สามารถนำข้อมูลที่ได้อ้างอิงได้อย่างน่าเชื่อถือ ข้อมูลที่ได้ไม่มีความเป็นปัจจุบันไม่มีความทันสมัย และ นิสิตขาดความรู้ความเข้าใจในการสืบค้นข้อมูล ทำให้ไม่สามารถเข้าถึง หรือดาวน์โหลด งานวิจัยฉบับสมบูรณ์ได้ ทำให้อ้างอิงเพียงแคบทศด้อยเท่านั้น ทำให้ขาดความลึกของข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดสมมติฐาน พบว่า นิสิตไม่มีความเข้าใจในการกำหนดสมมติฐาน ทำให้ไม่สามารถเขียนบรรยายการกำหนดสมมติฐานที่ถูกต้องได้โดยสมมติฐานการวิจัยไม่มีความชัดเจน ทำให้ไม่สามารถทดสอบได้ หรือไม่ระบุทิศทางและขอบเขตของความสัมพันธ์ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบการวิจัย พบว่า นิสิตยังขาดความรู้ในการออกแบบงานวิจัย ทำให้เลือกแบบการวิจัยที่ไม่เหมาะสม การออกแบบการวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรม หรือการเรียนรู้จากรายวิชาการวิจัยวิธีวิจัยอาจจะไม่เพียงพอ

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดประชากรเป้าหมายหรือการสุ่มตัวอย่าง พบว่า การเลือกประชากรกลุ่มเป้าหมายจำเป็นจะต้องตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ แต่นิสิตส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการเลือกประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยเลือกตามความสะดวกทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย และ นิสิตจะต้องออกค่าใช้จ่ายในการลงพื้นที่ เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ และเพื่อเก็บข้อมูล โดยในแต่ละครั้งอาจจะมีผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ไม่ตรงตามเป้าหมายทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน จำต้องเก็บข้อมูลใหม่เสียเวลาและค่าใช้จ่าย

ขั้นตอนที่ 6 การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ พบว่า นิสิตขาดความรู้ความเข้าใจในการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและให้เป็นไปตามกรอบแนวคิดของการวิจัยที่มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องรองรับ และนิสิตมีค่าใช้จ่ายในการลงพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือในแต่ละครั้ง และหากผู้ตอบแบบสอบถามไม่สนใจที่จะตอบแบบสอบถามให้นิสิต ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการเก็บใหม่

ขั้นตอนที่ 7 การสอบโครงร่างงานวิจัย (3 บท) พบว่า นิสิตไม่สามารถส่งเล่มให้คณะกรรมการได้ตามกำหนดระยะเวลา และ นิสิตยังขาดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิธีการนำเสนอโครงร่างงานวิจัย (3 บท) ทำให้การนำเสนอไม่น่าสนใจ ใช้ระยะเวลาในการนำเสนอมากเกินไป เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 8 การเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า แบบสอบถามที่นิสิตลงพื้นที่เก็บข้อมูล ไม่สามารถนำมาใช้ได้ จำเป็นต้องลงไปเก็บข้อมูลซ้ำทำให้มีค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มขึ้นและบางครั้งมีผู้ตอบแบบสอบถามไม่อ่านแบบสอบถามทำให้ผลการวิจัยที่ได้ไม่เป็นจริง และ นิสิตทำการศึกษาพื้นที่ และข้อมูลประชากรน้อยเกินไป และผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีเวลาตอบแบบสอบถาม เก็บข้อมูลได้ยากต้องใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 9 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นิสิตขาดความรู้ความเข้าใจในการเลือกสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้เลือกใช้สถิติที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และ นิสิตขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ ทั้งการลงโปรแกรมและการส่งประมวลผลโปรแกรมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 10 การเสนอผลงานวิจัยและเขียนรายงาน พบว่า นิสิตขาดความเข้าใจในการเขียนรายงานผลการวิจัย ทำให้เขียนรายผลการวิจัยด้วยภาษาที่ไม่ถูกต้อง และการเขียนรายงานจำเป็นจะต้องมีการอ้างอิงให้ถูกต้องตามหลักการอ้างอิงของสถาบันซึ่งมีรายละเอียดค่อนข้างมาก

ขั้นตอนที่ 11 การสอบปากเปล่างานวิจัย (5 บท) พบว่า ระยะเวลาระหว่างการสอบโครงร่างงานวิจัย (3 บท) และการสอบปากเปล่างานวิจัย (5 บท) กระชั้นชิดมาก (ห่างกัน 2 เดือน) เนื่องจากกระบวนการได้มาซึ่งเล่มสมบูรณ์มีรายละเอียดค่อนข้างมาก นิสิตจึงไม่สามารถทำเล่มส่งได้ทันตามกำหนดการดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 12 การแก้ไขงานหลังการสอบงานวิจัย พบว่า ระยะเวลาในการแก้งานหลังสอบงานวิจัย 7 วันหลังจากการสอบน้อยเกินไป และ อาจารย์ตรวจงานวิจัยนิสิตหลายคนในช่วงเวลาเดียวกัน ทำให้ส่งงานวิจัยไม่ทันตามกระบวนการที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 13 การเขียนบทความงานวิจัย พบว่า นิสิตมีระยะเวลาในการเขียนบทความน้อยเกินไป และการเขียนบทความอยู่ในช่วงเวลาเดียวกับการแก้งานหลังจากการสอบ 5 บท และ นิสิตมีความรู้ความเข้าใจในการเขียนบทความวิจัยน้อยเกินไป เนื่องจากมีการอบรมให้ความรู้เพียงวันเดียว

ขั้นตอนที่ 14 การตรวจสอบการคัดลอกผ่านโปรแกรมอักขราวิสุทธิ์นั้น พบว่า ไม่มีปัญหาและอุปสรรคใด

4. แนวทางในการพัฒนาขั้นตอนในการทำงานวิจัยของนิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ จังหวัดสระแก้ว พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคของขั้นตอนการทำงานวิจัยใน 4 ประเด็นหลัก จึงนำมากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาขั้นตอนในการทำงานวิจัยของนิสิตได้ดังนี้

4.1 แนวทางการพัฒนาการขาดความรู้ความเข้าใจในการทำงานวิจัยในแต่ละขั้นตอน ควรส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านการทำงานวิจัยนอกเหนือจากการเรียนการสอนในรายวิชา เพื่อนิสิตให้สามารถทำงานวิจัยในแต่ละขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างพัฒนาความรู้ความเข้าใจสำหรับนิสิตในการทำงานวิจัยที่มีคุณภาพ จัดโครงการอบรมที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการทำงานวิจัยของนิสิต นอกเหนือจากการเรียนในรายวิชา เช่น การอบรมการเขียนเค้าโครงงานวิจัย การอบรมการเขียนอ้างอิงและเขียนบรรณานุกรม การอบรมการเขียนบทความวิจัย เป็นต้น อีกทั้งควรจัดเตรียมแหล่งค้นคว้าทางวิชาการที่มีความพร้อม และเพียงพอสำหรับการศึกษาค้นคว้าในงานวิจัย เช่น การจัดให้มีตำรา/งานนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/งานวิจัย วารสารงานวิจัยที่เป็นฉบับสมบูรณ์ในห้องสมุด เพื่อให้นิสิตสามารถทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบ เกิดความสะดวกต่อการพัฒนาผลงานวิจัย และได้ผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับในวงการวิชาการ

4.2 ระยะเวลาการทำงานวิจัยในแต่ละขั้นตอนไม่เพียงพอ ควรมีการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานวิจัย เช่น ผังขั้นตอน เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานทำงานวิจัยให้ชัดเจนตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาเพื่อลดปัญหาเรื่องระยะเวลาการทำงานวิจัยไม่เพียงพอ โดยการจัดแผนการเรียนรู้ในส่วนของการลงทะเบียนวิชางานนิพนธ์ การขยายระยะเวลาเป็น 2 เทอม และแจ้งผังขั้นตอนในการทำงานวิจัย ให้นิสิตได้ทราบ และทำความเข้าใจล่วงหน้าก่อนทำงานวิจัย เพื่อให้มีเวลาในพัฒนาเค้าโครงงานนิพนธ์ และมีระยะเวลาในการทำงานวิจัยมากขึ้น เนื่องจากข้อกำหนดในการสำเร็จการศึกษา ตามเกณฑ์ของวิทยาลัยฯ มีกระบวนการขั้นตอนเพิ่มมากขึ้น

4.3 ค่าใช้จ่ายในการทำงานวิจัย ควรพัฒนากระบวนการให้คำปรึกษาแก่นิสิต โดยอาจารย์ที่ปรึกษาต้องให้คำปรึกษาที่ใกล้ชิดในทุกขั้นตอน อาจารย์ที่ปรึกษาจำเป็นต้องเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) ให้กับนิสิต เพื่อลดปัญหาความผิดพลาด ๆ ที่เกิดขึ้น และสามารถควบคุมงบประมาณในการทำงานวิจัยให้กับนิสิตได้ โดยที่วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ควรกำหนดตารางเวลาการให้คำปรึกษางานวิจัยแก่นิสิต อาจารย์ที่ปรึกษาควรให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดในทุกขั้นตอนที่สามารถทำได้ และสำหรับนิสิตที่มีปัญหาอุปสรรคในการทำงานวิจัย เช่น การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ การสุ่มตัวอย่าง การเก็บข้อมูล เป็นต้น อาจารย์ที่ปรึกษาจำเป็นต้องเป็นพี่เลี้ยงในการวางแผนการวิจัยโดยละเอียด และลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริงกับนิสิต เพื่อลดความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น

4.4 ความสอดคล้องของหัวข้องานวิจัยกับศาสตร์ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ควรพัฒนาการคัดสรรประเด็นการวิจัยให้มีความสอดคล้องกับศาสตร์ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ เมื่อรับนิสิตเข้ามาศึกษาในระดับปริญญาโท เรียนใน แผน ข หรือ แผน ก โดยจัดให้มีการเสนอเค้าโครงเรื่องที่สนใจศึกษาวิจัยตั้งแต่เริ่มรับเข้าศึกษา อาจารย์ประจำหลักสูตรพิจารณาคัดสรรอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญเหมาะสมกับงานหัวข้อวิจัยที่นิสิตสนใจ ซึ่งหัวข้อวิจัยนั้น จะต้องมีความสอดคล้องกับขอบข่ายทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ตรงตามหลักสูตรการศึกษา

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางในการพัฒนาขั้นตอนการทำงานวิจัยของนิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดสระแก้ว” สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานวิจัยของนิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ดีที่สุด จึงทำการพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า มีขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ย 5 ลำดับสุดท้าย คือ 1) การกำหนดประชากรเป้าหมายหรือการสุ่มตัวอย่าง 2) การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ 3) ขั้นตอนการกำหนดสมมติฐาน 4) ขั้นตอนการสำรวจและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และ 5) ขั้นตอนการออกแบบการวิจัย จะเห็นได้ว่านิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดสระแก้ว ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการนำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นขั้นตอนการออกแบบงานวิจัยมากที่สุด ซึ่ง บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2551, น. 129-133) ได้สรุปขั้นตอนของการทำวิจัยที่ดีไว้ว่า การทำวิจัยต้องทำอย่างเป็นระบบ ระเบียบจึงต้องมีขั้นตอนในการทำ การแบ่งขั้นตอนการทำวิจัยจะแบ่งเป็นกี่ขั้นตอน มาก หรือน้อยเท่าใด แล้วแต่จะให้ความละเอียดเพียงใด ขั้นตอนที่แบ่งจะเหมาะกับวิธีการวิจัยแตกต่างกัน แต่ละขั้นตอนที่แบ่ง เวลาทำวิจัย มิใช่ว่า

จะต้องทำทีละขั้นตอน เสร็จขั้นตอนหนึ่งก่อนแล้วจึงทำขั้นตอนต่อไปได้ การแบ่งเป็นขั้นตอนเพียงแต่ให้เห็นภาพการทำวิจัยอย่างชัดเจนเท่านั้น เพราะขั้นตอนที่แบ่งไม่ว่าจะแบ่งอย่างไร แต่ละขั้นตอนก็ไม่ได้แบ่งแยกจากกันเด็ดขาด ยังมีส่วนเหลื่อมล้ำ ซ้ำซ้อนกันบ้าง การทำวิจัยจริง ๆ จึงต้องคิดและทำไปพร้อม ๆ กัน และ Kerlinger (1986 อ้างถึงใน สุธิตรา บุญยรัตพันธุ์ (2558, น. 20) ที่แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การระบุปัญหา 2) การกำหนดสมมติฐาน 3) การใช้เหตุผลเชิงตรรกะเพื่อปรับสมมติฐานให้เฉพาะเจาะจงขึ้น และ 4) สังเกตการณ์ ทดสอบ ทดลอง โดยที่ สุธิตรา บุญยรัตพันธุ์ (2558, น. 20) ได้กล่าวว่า เราสามารถแบ่งขั้นตอนของการวิจัยออกได้เป็นขั้นตอนมากกว่า ซึ่งจำนวนขั้นตอนก็คงขึ้นอยู่กับว่าจะขอยละเอียดแค่ไหน ในที่นี้ขอแบ่งออกเป็นขั้นตอนใหญ่ และขั้นตอนย่อย

2. การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานวิจัยของนิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ จังหวัดสระแก้ว สรุปได้ 4 ประเด็นหลัก คือ 1) การขาดความรู้ความเข้าใจในการทำงานวิจัยในแต่ละขั้นตอน 2) ระยะเวลาการทำงานวิจัยในแต่ละขั้นตอนไม่เพียงพอ 3) ค่าใช้จ่ายในการทำงานวิจัย และ 4) ความสอดคล้องของหัวข้องานวิจัยกับศาสตร์ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ สอดคล้องกับ สีนพันธุ์พินิจ (2554) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การกำหนดเรื่องที่จะวิจัย ศึกษาวรรณกรรม บริบท และปรากฏการณ์ต่าง ๆ นักวิจัยต้องกำหนดขอบเขตของปัญหาให้ชัดเจน และตัดสินใจเลือกเรื่องที่จะศึกษา มีกิจกรรมที่ต้องศึกษาดังนี้ 1) การกำหนดประเด็นปัญหาและกรอบแนวคิด ในการทำวิจัย 2) การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย และ 3) การกำหนดสมมติฐานการวิจัย ถ้าหากทำการวิจัยเชิงพรรณนาหรือการวิจัยเชิงคุณภาพที่ไม่จำเป็นต้องกำหนดสมมติฐานก็ให้ตั้ง “ข้อคำถาม” แทน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2551) ได้กล่าวสนับสนุนไว้ว่า การทำวิจัยมีหลายวิธี ปัญหาการวิจัยเรื่องหนึ่ง ๆ อาจจะเลือกใช้ได้หลายวิธี แต่การวิจัยแต่ละครั้งจะต้องเลือกเพียงวิธีเดียว จะใช้วิธีการทดลอง ซึ่งต้องศึกษาไปข้างหน้าหรือจะศึกษาด้วยวิธีการสังเกตหรือการบรรยาย ซึ่งต้องเก็บข้อมูลตามธรรมชาติที่เกิดขึ้น หรือจะศึกษาข้อมูลย้อนหลัง ศึกษาแบบการศึกษา ณ จุดเวลา (Cross sectional studies) หรือจะศึกษาแบบระยะยาว การเลือกวิธีการทำวิจัยจะต้องคำนึงถึงทั้งเวลา เงิน คน และความผิดพลาดที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ โดยยึดประสิทธิผลและประสิทธิภาพของผลการวิจัยที่ได้เป็นสำคัญ วันวิสาข์ แก้วสมบุรณ์, ทรงธรรม ธีระกุล, เสาวนีย์ แสงสีดำ และ ศศิธร ดีใหญ่ (2553) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการสำเร็จการศึกษาลำช้าของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่มีประสบการณ์ทำวิจัยก่อนเข้าศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการสำเร็จการศึกษาลำช้า ด้านความรู้ในการทำวิจัย (ประเด็นเรื่องขาดทักษะในการเขียนบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์หรือนำเสนอผลงาน) มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ชัยยศ ปานเพชร (2553) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หนังสือทั่วไป ได้แก่ จำนวนหนังสือที่ต้องการศึกษาค้นคว้า มีน้อย หนังสือที่ต้องการมีเนื้อหาล้าสมัย หนังสือที่ต้องการใช้มีผู้อื่น ยืมไป และหนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด การใช้หนังสืออ้างอิง หนังสืออ้างอิงบางเล่มควรจัดเป็นหนังสือทั่วไปแต่นำมาจัดเป็นหนังสืออ้างอิงทำให้ยืมออกไม่ได้ ไม่พบตัวเล่มหนังสือตามอ้างอิงที่ค้นพบใน เว็บ OPAC (Online public access catalog) และการเรียงหนังสืออ้างอิงบนชั้นวางสลับผิดที่ ปัญหาในการใช้วารสาร ได้แก่ วารสารฉบับที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด วารสารฉบับย้อนหลังมีไม่ครบทุกฉบับ ไม่ทราบวิธีการค้นหาค้นหาบทความจากวารสาร และดรชนิวารสารในห้องสมุดจัดทำไม่ทันสมัย

3. แนวทางในการพัฒนาขั้นตอนในการทำงานวิจัยของนิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ จังหวัดสระแก้ว จากปัญหาและอุปสรรคของขั้นตอนการทำงานวิจัยใน 4 ประเด็นหลัก สามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาขั้นตอนในการทำงานวิจัยของนิสิตได้ ดังนี้

3.1 การขาดความรู้ความเข้าใจในการทำงานวิจัยในแต่ละขั้นตอน ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านการทำงานวิจัยนอกเหนือจากการเรียนการสอนในรายวิชา เพื่อให้นิสิตสามารถทำงานวิจัยในแต่ละขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างพัฒนาความรู้ความเข้าใจสำหรับนิสิตในการทำงานวิจัยที่มีคุณภาพ การจัดโครงการอบรมที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการทำงานวิจัยของนิสิต นอกเหนือจากการเรียนในรายวิชา เช่น การอบรมการเขียนเค้าโครงงานวิจัย การอบรมการเขียนอ้างอิงและเขียนบรรณานุกรม การอบรมการเขียนบทความวิจัย เป็นต้น อีกทั้งควรจัดเตรียมแหล่งค้นคว้าทางวิชาการที่มีความพร้อม และเพียงพอสำหรับการศึกษาค้นคว้าในงานวิจัย ควรจัดให้มีตำรา/งานนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/งานวิจัย วารสารงานวิจัยที่เป็นฉบับสมบูรณ์ในห้องสมุด เพื่อให้นิสิตสามารถทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบ ง่ายต่อการพัฒนาผลงานวิจัย และได้ผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับในวงการวิชาการ สอดคล้องกับ ชไมพร กาญจนกิจสกุล (2556) ที่ได้กล่าวว่าการที่จะได้มาซึ่งงานวิจัยที่ดีและมีคุณภาพนั้น จำเป็นจะต้องอาศัยส่วนประกอบที่สำคัญในหลายประการ ดังนั้น ผู้เริ่มทำวิจัยควรต้องศึกษาและทำความเข้าใจใน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย เป็นเบื้องต้นเสียก่อน เพื่อให้สามารถลงมือวิจัยได้อย่างถูกต้องบนพื้นฐานของเหตุและผลทางวิชาการที่ชัดเจน อีกทั้งวิทยาลัยฯ ควรจัดเตรียมแหล่งค้นคว้าทางวิชาการที่มีความพร้อม และเพียงพอสำหรับการศึกษาค้นคว้าในงานวิจัย ควรจัดให้มีตำรา/งานนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/งานวิจัย วารสารงานวิจัยที่เป็นฉบับสมบูรณ์ในห้องสมุด เพื่อให้นิสิตสามารถทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบ ง่ายต่อการพัฒนาผลงานวิจัย และได้ผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับในวงการวิชาการ และ ชัยยศ ปานเพชร (2553) ที่ได้กล่าวว่าการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา สำหรับนิสิตกำลังศึกษาระดับปริญญาโท ส่วนมากเป็นนิสิตภาคปกติ โดยเป็นนิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ นิสิตส่วนใหญ่ใช้ รายงานการวิจัย ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นิสิตส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูล Science Direct วิทยานิพนธ์ฉบับเต็ม (ThaiLIS) และฐานข้อมูล Journal Link

3.2 ระยะเวลาการทำงานวิจัยในแต่ละขั้นตอน ควรมีการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานวิจัย เช่น ผังขั้นตอน เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานทำงานวิจัยให้ชัดเจนตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษา เพื่อลดปัญหาเรื่องระยะเวลาการทำงานวิจัยไม่เพียงพอ โดยควรมีการจัดแผนการเรียนในส่วนของการลงทะเบียนวิชางานนิพนธ์ ควรขยายระยะเวลาเป็น 2 เทอม และแจ้งผังขั้นตอนในการทำงานวิจัย ให้นิสิตล่วงหน้าก่อนทำงานวิจัย และเพื่อให้นิสิตมีเวลาในพัฒนาเค้าโครงงานนิพนธ์ และมีระยะเวลาในการทำงานวิจัยมากขึ้น เนื่องจากข้อกำหนดในการสำเร็จการศึกษา ตามเกณฑ์ของวิทยาลัยฯ มีกระบวนการขั้นตอนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์ (2558) ที่ได้กล่าวว่าการวิจัยก็เหมือนกับการเดินทางที่นักวิจัยจำเป็นจะต้องมีแผนที่การเดินทาง และรู้เส้นทางที่จะเดินอย่างแน่ชัดว่าจะผ่านจุดใด เมื่อไหร่ และอย่างไร จึงจะถึงจุดหมายปลายทางอย่างรวดเร็ว และถูกต้องแม่นยำ ขั้นตอนของการวิจัยในทุก ๆ ขั้นตอนไม่สามารถดำเนินการ โดยแยกโดดออกมาจากกระบวนการวิจัยทั้งหมดได้ หากแต่ต้องมีส่วนสัมพันธ์เชื่อมโยงกับขั้นตอนอื่น ๆ ในทางใดทางหนึ่งเสมอ และ วันวิสาข์ แก้วสมบูรณ์, ทรงธรรม ธีระกุล, เสาวนีย์ แสงสีดา และ ศศิธร ดีใหญ่ (2553) ที่ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการสำเร็จการศึกษาล่าช้า ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า ควรให้

ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดสัมมนาเบื้องต้น แก่นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาทุกคนก่อนเริ่มเรียน เพื่อให้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการทำวิจัยโดยต้องเสนอแนะให้นิสิตรู้จักบริหารจัดการเวลาให้เป็น หากตัดสินใจเข้าเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาแล้วก็ต้องให้ความสำคัญกับการเรียนและชีวิตส่วนตัวไปพร้อม ๆ กัน รวมถึงควรมีการจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะทางการวิจัยแก่นิสิต เช่น การอบรมโปรแกรมสถิติที่จำเป็นในการทำวิจัยของนิสิต เป็นต้น

3.3 ค่าใช้จ่ายในการทำงานวิจัย ควรมีการพัฒนากระบวนการให้คำปรึกษาแก่นิสิต โดยอาจารย์ที่ปรึกษาต้องให้คำปรึกษาที่ใกล้ชิดในทุกขั้นตอน อาจารย์ที่ปรึกษาจำเป็นต้องเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) ให้กับนิสิต เพื่อลดปัญหาความผิดพลาดในการเก็บข้อมูลและสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายในการทำงานวิจัยให้กับนิสิตได้ โดยการกำหนดตารางเวลาการให้คำปรึกษางานวิจัยแก่นิสิต ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดในทุกขั้นตอนที่สามารถทำได้ สำหรับนิสิตที่มีปัญหาอุปสรรคในการทำงานวิจัย เช่น การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ การสุ่มตัวอย่าง การเก็บข้อมูล เป็นต้น อาจารย์ที่ปรึกษาจำเป็นต้องเป็นพี่เลี้ยงในการวางแผนการวิจัยโดยละเอียด และลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริงกับนิสิต เพื่อลดความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น สอดคล้องกับ สิริภักตร์ ศิริโท (2559) ที่กล่าวว่า อาจารย์ที่ปรึกษา มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของนักศึกษาเป็นอย่างมาก อาจารย์ที่ปรึกษาต้องให้ความรู้ ดูแล ช่วยเหลือตลอดจนชี้แนวทางในการทำโครงการ/การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง/วิทยานิพนธ์ และ อรุณศรี พุ่มนวล (2551) ที่กล่าวว่า อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ มีบทบาทหน้าที่ทั้งด้านการบริหาร วิชาการ ที่ปรึกษา และประกันคุณภาพ กล่าวคือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต้องให้คำแนะนำทางวิชาการ กำกับดูแลความก้าวหน้าในการดำเนินงานให้นิสิตนักศึกษาทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพมาตรฐาน ได้สำเร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ปฏิบัติตามนโยบาย กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ดูแลนิสิตนักศึกษาให้มีพัฒนาการทั้งด้านอารมณ์ สังคม ร่างกาย คุณธรรม จริยธรรม เพื่อที่จะได้พัฒนานิสิตให้มีความเป็นนักวิชาการ หรือนักวิจัย มืออาชีพ รวมทั้งเป็นแบบอย่างของครู และนักวิจัยที่ดีด้วย

3.4 ความสอดคล้องของหัวข้องานวิจัยกับศาสตร์ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ควรมีการพัฒนาการคัดสรรประเด็นการวิจัยให้มีความสอดคล้องกับศาสตร์ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ เมื่อรับนิสิตเข้ามาศึกษาในระดับปริญญาโท เรียนใน แผน ข หรือ แผน ก ควรจัดให้มีการเสนอเค้าโครงเรื่องที่สนใจศึกษาวิจัยตั้งแต่เริ่มรับเข้าศึกษา โดยให้อาจารย์ประจำหลักสูตรพิจารณาคัดสรรอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญ เหมาะสมกับงานหัวข้อวิจัยที่นิสิตสนใจ ซึ่งหัวข้อวิจัยนั้น จะต้องมีความสอดคล้องกับขอบข่ายทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ที่ตรงและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษา คือ เพื่อผลิตมหาบัณฑิต ที่มีความรู้ความสามารถด้านรัฐประศาสนศาสตร์ สามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาทางนโยบายและการบริหาร โดยการประยุกต์ทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเน้นให้ผู้บริหาร มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเพิ่มพูนประสบการณ์ในการศึกษาดูงานต่างประเทศ พร้อมทั้งผู้นำด้านนวัตกรรม โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1.1 วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดสระแก้ว ควรจัดโครงการอบรมเพื่อพัฒนาทั้งนิสิตและคณาจารย์ ดังนี้

1.1.1 โครงการอบรมการเขียนเค้าโครงงานวิจัยให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการทำงานวิจัย เพื่อการสำเร็จการศึกษาของนิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

1.1.2 โครงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานวิจัยจากจากกรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง เพื่อเป็น และเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานวิจัย และเป็นสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง

1.1.3 โครงการอบรมการสืบค้นข้อมูลการทำงานวิจัย การทบทวนวรรณกรรมที่มีคุณภาพ การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ

1.1.4 การอบรมการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์

1.1.5 การอบรมการเขียนรายงานวิจัยให้เป็นไปตามรูปแบบงานวิจัย การเขียนอ้างอิง และการเขียนบรรณานุกรม ที่เป็นไปตามรู้แบบที่ถูกต้องของวิทยาลัยฯ

1.1.6 การอบรมการเขียนบทความวิจัยสำหรับนิสิต

1.1.7 จัดโครงการ “Research Forum” เพื่อเป็นการจัดหาพื้นที่แลกเปลี่ยนความรู้และ ประสบการณ์ทางการวิจัย และเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางการวิจัย แก่คณาจารย์ผู้สอน เช่น การอบรม การใช้โปรแกรมเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และการอบรมการวิจัยเชิงคุณภาพ : การวิจัยเพื่อพัฒนา ทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) และการศึกษารายกรณี (Case study) เป็นต้น

1.2 วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ ควรจัดให้มีห้องสำหรับการปฏิบัติงานวิจัยโดยเฉพาะ เพื่อให้อาจารย์ และนิสิตได้มีโอกาสพบปะกับมากขึ้น เสริมสร้างบรรยากาศในศึกษาวิจัยเพิ่มมากขึ้น

1.3 วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ ควรมีจัดอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านสถิติสำหรับการวิจัย เพื่อเป็นที่ปรึกษาให้กับนิสิต เพราะจากผลการศึกษา พบว่า การเรียนการสอนรายวิชาสถิติสำหรับการวิจัยทาง รัฐประศาสนศาสตร์ สำหรับนิสิตในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร เป็นแบบเรียน Block Crouse เรียนรวม 48 ชั่วโมง ต่อ 1 รายวิชา ไม่เพียงพอที่นิสิตจะสามารถเข้าใจและใช้ความรู้จากการเรียนมาทำงานนิพนธ์ได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการจัดทำวิจัยในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาของนิสิตหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแนวทางการสำเร็จ การศึกษาสำหรับนิสิตรุ่นถัดไป

เอกสารอ้างอิง

ชไมพร กาญจนกิจสกุล. (2556). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิษณุโลก : ภาควิชาสังคมวิทยาและ มานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ชัยยศ ปานเพชร. (2553). การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารอินฟอร์เมชัน*, 17(2), 1-7.

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร : จามจุรีโปรดักท์.

มหาวิทยาลัยบูรพา, งานทะเบียน. (2559). *ข้อมูลนิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัด*

สระแก้ว ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชางานนิพนธ์ ปี พ.ศ. 2558. สืบค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2559,

จาก http://reg.buu.ac.th/registrar/class_info_1

- _____. (2559). ข้อมูลนิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 2558-2559. สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2559, จาก http://reg.buu.ac.th/document/CurrStu/CurrStu09082559_1_2559.pdf
- วันวิสาข์ แก้วสมบุญ, ทรงธรรม ชีระกุล, เสาวนีย์ แสงสีดา และ ศศิธร ดีใหญ่. (2553). ปัจจัยในการสำเร็จ การศึกษาล่าช้า ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ. สงขลา : หน่วยวิจัยสถาบัน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2545). คู่มือการศึกษานิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2545. ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2554). เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : วิทยาพัฒนา.
- สิริภักตร์ ศิริโท. (2559). อาจารย์ที่ปรึกษาที่ดีในวิชาโครงการ/วิทยานิพนธ์/การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2559, จาก www.km.mut.ac.th/attachments/714852906/KM_การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา.doc.
- สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์. (2558). ระเบียบวิธีวิจัย สำหรับรัฐประศาสนศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม.
- อรุณศรี พุ่มนวล. (2551). ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์, สงขลา.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological testing* (5th ed.). New York : HarperCollins. Dubrin.
- Kerlinger, F. N. (1986). *Foundations of Behavioral research* (3th ed.). USA : Holt, Rinehart and Winston, Inc.

ผู้เขียนบทความ

นางสาวกนกอร เวทการ

นักวิชาการศึกษา สังกัดสำนักงานจัดการศึกษา

E-mail: kanokon@buu.ac.th

นางสาวเสาวคนธ์ ดีด้วยชาติ

นักวิจัย สังกัดศูนย์ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการพัฒนา

E-mail: sawvakon@buu.ac.th

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

169 วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง

จังหวัดชลบุรี 20131